

Tuta källa – Naturmiljö med särskilda biologiska och sociala värden

Beskrivning

Tuta källa belägen mellan Ruppen och Åsens by ligger intill en torpglänta, Stora Åsaskogen, Tutan även kallad. Nedströms källan dominerar våtmarksväxter och -mossor. Källmark finns såväl längre ned på flera platser och även ovan Tuta källa, längre upp i sluttningen. Lövinslaget är rikt där marken är blöt. För övrigt omges källmiljöerna av äldre granskog.

Genom området passerar två breda stigar, gamla körvägar fram till torpstället. Dessa används idag av många som vandrar från kulturreseptatet kring Åsens by mot naturstationen vid fågelsjön Ruppen där även en naturskog är belägen som tidigare tillhört stiftets marker.

Naturvärden

Sluttningen innehåller utöver Tuta källa även fler källmiljöer med utbredd våtmarksvegetation. Här finns typiska arter av mossor och kärlväxter såsom gullpudra, kärrfibbla, bäckrundmossa och källgräsmossa. Skogshakmossa, vågig sidenmossa och västlig hakmossa är flerstädes förekommande signalarter. Lövinslaget av främst klibbal och björk erbjuder en hel del död ved av både högstubbar och lågor. Fuktigheten skapar förutsättningar för särskilda arter av lavar såsom gammelgranlav, skriftlav, rostfläck och gulnål. Dominerande granskog växer delvis i källmark och berikar här mångfalden såväl som på omgivande fastmark med åtskilliga levermossklädda lågor. Gamla granar, uppemot 130 år gamla, förekommer. Markförhållanden varierar på fastmark med bitvis örtrikt fältskikt där arter som vispstarr och hasselmossa indikerar kalkpåverkan. Hassel och måbär finns spridda. Sammanlagt ett 10-tal signalarter noterades vid besöket i början av maj 2019.

Mängder av gran har nyligen dött till följd av granbarkborrars angrepp i den östra delen, en bit ifrån källmiljöerna. Här saknas lövinslag men däremot är inslaget av äldre tall påtagligt med träd >150 år.

Både det närbelägna torpstället med tillhörande glänta där ett vindskydd anlagts och vandringsleder vidare mot naturstationen vid Ruppen är välbesökta. Kulturreseptatets Åsens bys många besökare rör sig härigenom mot Ruppen och naturstationen. Nyligen har ett stiftsreservat vid sjön omförts till naturreservat. Tuta källa har även fornminnesstatus såsom använd offerkälla.

Bedömning

Området kring Tuta källa m fl källmiljöer har så pass höga naturvärden att nyckelbiotopklass uppnås. Ett 10-tal signalarter och gott om strukturer främst i form av död ved utgör utöver källmarkernas utbredning i sluttningen grunden för den bedömningen. Denna nyckelbiotoptyp är känslig för förändringar i hydrologin till följd av dikning och markskador vid terrängkörning med tunga fordon. Många känsliga arter kring källmiljöer hotas även av förändrade fuktighetsförhållanden om det skuggande trädsiktet avverkas. En grankappa skyddar dels mot direkt solbelysning, dels skapar den jämnare temperatur och fuktighet. En skyddszon är nödvändig kring källmiljöer för att säkerställa nyckelbiotopens naturvärden vid en avverkning i omgivningen. De skyddsåtgärder som vidtagits vid planerad slutavverkning kring Tuta källa är helt otillräckliga för bevarande av naturvärden knutna till nyckelbiotopen. De omfattande angrepp av granbarkborre som drabbat delar av granbeståndet påverkar inte nyckelbiotopen. Lämpligt vore att lämna kvar ett 10-tal grova granhögstubbar. Yngre granbestånd nära gläntan kring Tutan utan angrepp kan lämpligen gallras varvid allt löv sparas där särskilt hänsyn tas till hasselruggar och äldre asp. Särskild hänsyn bör också tas mot leden som passerar i kanten mot angripen bestånd vid körning. Spara även flertalet av de äldre tallar som växer bland angripna granar för att få fram tallföryngring. Se bifogad karta över område med skyddsbehov där ingen slutavverkning bör äga rum.